

Κυβερνήσεις, ἐφορτώσαμεν Δούκας εἰς τὴν Σπάρτην, παρέψαμεν ὑπουργοὺς εἰς εἰδικὰ Δικαστήρια, ἐδημιουργήσαμεν κλεφτοπολέμους καὶ χαρτοπολέμους, ἐπλημμυρήσαμεν τὸν τόπον ἀπὸ νομοσχέδια, ἀνεμορφώσαμεν, ἐμεγαλώσαμεν ἀναιμωτὶ, καὶ σήμερον... Σήμερον ὁ τύπος τῆς πρωτεύουσας εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ συζητῆ, ὅχι πλέον ἀν ἠθικῶς προωδεύσαμεν, ἢ μὴ, ἀλλὰ φεῦ! ἀναχωρῶν, ὡς ἀπὸ ἀξιώματος, ἀπὸ τῆς συναίσθησεως τῆς ἡμετέρας οἰκτρότητος παρηγορεῖται βυζαντινικώτατα διανέμων τὰς αἰτιάσεις μεταξύ βασιλείας καὶ πολιτικῆς, ἢ, πρακτικώτερον ἐπι, πατάσσον τὴν Ρουμανικὴν εὐμερίαν, ὡς ἀσχημοκόριττον ζεθυμαῖνον ἐν τῇ κακολογίᾳ νόστιμης ἐπαινουμένης γυναικός. Σήμερον ὁ βασιλεὺς μας λούεται εἰς τὸ Βισβάδεν, ὁ κ. Τρικούπης εἶνε πανθυπουργός, καὶ ἐπίδοξος διάδοχος ὁ κ. Δεληγιάννης μετὰ τῶν Δεληγιαννιδέων.

Καὶ ἡ Τρίτη Σεπτεμβρίου, ἐξατμίσασα εἰς τὸ κενὸν τοῦ χρόνου τὰ ἐνθουσιώδη αὐτῆς ἀρώματα, παρέρχεται μαρμαμένη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς μνήμης, ἀν τύχη κάνεις νὰ τὴν ἐνθυμηθῆ, ὡς ὄνειρον, τοῦ ὁποίου διαμφισθητεῖται καὶ αὐτὴ ἢ ἐν τῷ ὕπνῳ πραγματικότης ἢ ἀκούομεν περὶ αὐτῆς μετ' ἴσης κλασικῆς ἀπαθείας, μεθ' ἧς μανθάνομεν ὅτι ὁ Σεπτέμβριος εἶνε ὁ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος Βοηδρομιῶν, καθ' ὃν ἐν Ἀθήναις καὶ Θήβαις ἐτελοῦντο μεγάλοι ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.

* *

Ἐκαστος τῶν ταλαιπώρων αὐτῶν ἐπισκεπτῶν μας, οἴτινε; νομίζετε ὅτι κατεδικάσθησαν ὑπὸ ἀπηνούς θεοῦ εἰς αἰωνίαν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνακύκλησιν, ἐκτὸς τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ φυσιογνωμίας, ἔχει πρὸς τούτοις ἰδιάζοντα τρόπον, δι' οὗ ἐπισήμως ὀηλοποιεῖ τὴν ἔλευσίν του, ἀντὶ νὰ κοινοποιήσῃ ταύτην διὰ τινος τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων. Ἄν ὁ Ἰανουάριος εἰσέρχεται ὡς μεγάλθυμός τις Γιάννης Ἀγιάννης ἀφειδῶς σκορπιζὼν κούκλαις καὶ μπωναμάδες εἰς τὰς Τιτίκας

του, ἀν ὁ Μάρτιος ἀπέρχεται ὡς γόνος Ἀτσίγγανος, προμηθεύων μαγευμένα ἀντιδραστικά κατὰ τῶν ἐπηρεῶν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ὁ Ἀπρίλιος, ὡς κοκκέτα πρώτης, ἀφειδῶς διασκορπιζούσα τὴν δρότον, καὶ τὰ ψεῦδη τῆς, ὁ Μάϊος ὡς ζετρελλαμένος ἐραστής θεατρίνας κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς εὐεργετικῆς τῆς, συγκομιζὼν κόσμους ὄλους ἀνθοδεσμῶν, ὁ Σεπτέμβριος εἰσορμᾷ, ἐν Ἀθήναις τοῦλάχιστον, ὡς κατακτητῆς, ἢ ὡς χολέρα! διότι μόνον πόλεμος ἢ ἐπιδημία δύναται νὰ δικαιώσῃ τὴν ἀναστάτῳσιν, τὴν βοήν, τὴν κίνησιν τῶν φορτηγῶν καὶ τῶν ἀμαξῶν, τὴν ἀταξίαν, τὴν σπουδὴν, τὰ μετακομιζόμενα ἐπιπλα, τὰ κενούμενα σπήτια, τὰ πληρούμενα κάρρα, τὴν γενικὴν μετανάστευσιν.

Ἄθην ἐκ τῆς μεταναστευτικῆς ταύτης πανηγύρεως τῆς τελουμένης κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας του, καὶ ὑπαγορευομένης μὲν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἀλλ' ὅχι ὀλιγώτερον καὶ ὑπὸ τοῦ συρμού, ὁ Σεπτέμβριος, ὅχι μόνον ὡς φύσις ὡς πρωτότοκος τοῦ φθινοπώρου, ὡς ὁ μὴν τῆς ἰσημερίας, τῶν τρικυμιῶν, τοῦ τρύγου, καὶ τῆς βροχῆς, ἀλλὰ καὶ πεζώτερον, ὡς προμηθευτῆς νέας κατοικίας, παρέχει ἄλλα στοιχεῖα, ἄλλας ἐντυπώσεις, ἄλλον χυμὸν, ἢ ἄλλας πλῆξεις εἰς τὴν ζωὴν. Νέο σπῆτι, νέος βίος. Ἡ οἰκοδόμησις καταστρώνει μέσα εἰς τὸν νοῦν τῆς νέαν μέθοδον, νέα σχέδια νοικοκυρωσύνης, μετὰ τὴν δροσερότητα νεοῦμφου, ἀκόμη καὶ ἀν λευκαῖζον αἱ τρίχες τῆς, εἰσερχομένη εἰς τὸ γαμήλιον οἶκμα. Ἡ δεσποινὶς σπεύδει νὰ ἐκλεῖξῃ τὸν κοιτώνά της, καὶ θὰ εἶνε τόσῳ κομψὴς, τόσῳ θερμὸς, τόσῳ ἡσυχος, ἐνῶ τοῦ παλιοῦ σπητιοῦ ἦτο τόσον ἀνυπόφορος: ὁ νέος θὰ εὐρῆ ἴσως κατάλληλον δωμάτιον διὰ τὰς μελέτας του, ὁ ρευβῶδης νεανίας ἕνα κήπον, ἐφ' οὗ θὰ ἐπαναπαύῃ τὰς σκέψεις καὶ τὸ βλέμμα του, ἢ φιλόκοσμος νεᾶνις ἐν παράθυρον ἀφ' οὗ θὰ ἐνεδρεύῃ τοὺς διαβάτας καὶ τοῦ δρόμου τὴν κίνησιν. Ποικίλαι ἀπόπειραι εὐπρεπισμῶν τῆς οἰκίας τίθενται εἰς ἐνέργειαν: ἐκεῖνο τὸ ἐπιπλόν, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ἄλλο σπῆτι, τόσῳ δυσαναρμό-

Ο ΛΥΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

(Συνέχ. ἰδ. ἀριθ. 560)

— Ὅχι, δεσποινίς, δὲν ἐπνίγη' ἐγὼ τὴν ἀπέτρεψα νὰ κάμῃ τοῦτο.

— Ἐ! ἀναπνέω! . . . Ἀλλὰ ποῦ εἶνε τῶρα, ποῦ εἶνε;

— Εἰς τὴν κατοικίαν μου.

— Εἰς τὴν κατοικίαν σας;

— Δηλαδὴ εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῶν Βοσγιῶν.

— Ποῦ εὐρίσκεται τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο;

— Εἰς τὸ βουλεβάρτον τῆς Μαγεντίας ὅχι μακρὰν τοῦ σταθμοῦ τοῦ ἀνατολικοῦ σιδηροδρόμου.

Ἡ νεᾶνις ἀμέσως ἔσυρε τὸ σειρήτιον τοῦ κώδωνος.

— Διὰ τί σημαίνετε, δεσποινίς;

— Διὰ τί; διότι θέλω νὰ μεταβῶ πλησίον τῆς Ἑρριέττης.

— Ἀλλὰ νὰ σὰς διηγηθῶ πρῶτον. . .

— Ὅθι μοῦ πῆτε τοῦτο ἐνόςῳ προπαρασκευάζουν τὴν ἀμαξάν.

Ἡ θαλαμηπόλος ἐνεφανίσθη ὁ κ. Βιολαῖν ἦτο ὀπισθεν τῆς. Ἀνήσυχος, προαισθανόμενός τι, ἔμεινεν ἐν τῷ ἀντιθάλῳ.

— Ἄ! πάτερ μου, ἀνέκραξεν ἡ Σωσάννα, δὲν γνωρίζετε τί μοῦ ἐγνωστοποίησεν ὁ γέρο Μονώ' ἔλθετε, ἔλθετε!

Καὶ ἀπευθυνομένη εἰς τὴν θαλαμηπόλον:

— Παραγγείλατε ἀμέσως νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ ἀμαξά μου ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας.

Ἡ θαλαμηπόλος ἀπεσύρθη.

— Λοιπὸν, Σουσάννα, ἔμαθες; ἠρώτησεν ὁ κόμης.

— Ὁ βαρόνος Δεσιμαῖζ καὶ ὁ Ραοῦλ ἀπέθανον!

— Ὁ βαρόνος Δεσιμαῖζ νύτοκτόνησε καὶ ὁ υἱὸς του ἤθελεν ὡσαύτως νὰ φονευθῇ, ἀλλ' εὐτυχῶς παρεκωλύθη νὰ πράξῃ τὴν ἀπέλιδα ταύτην πράξιν.

— Ἄ! εὐλογητὸς ὁ Θεός. Ἡ Ἑρριέττη ἔφυγεν ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ πατρὸς τῆς.

— Τὸ ἤξεύρω. Ὑπέθεσαν ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ρίψῃ ἑαυτὴν εἰς τὸν Σηκούαν.

Ὁ κ. Βιολαῖν ἐρρίγησεν.

— Ὁ μαρκήσιος καὶ ὁ υἱὸς του, ὁ Ραοῦλ καὶ ὁ Λανδρὺ μάτην ἐζήτησαν αὐτὴν μέχρι τῆς αὐγῆς ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ. Ἀγνοεῖται ἀκόμη ἡ τύχη τῆς δυστυχῆς νεανίδος.

στως ἐθάρανεν, ἐδῶ εὔρε τὴν θέσιν του. Καὶ ἡ ἀγνώριστος ἐστὶ γειτονιὰ ἔχει ὅποιον θέλγητρον διὰ τὰς θαλασσοπόρους ἀνεξερευνητος χώρα τῶν πόλων. Τίς οἶδε τίνες ὄροι ὑπάρξεως καὶ φαγογλωσσιᾶς τὴν διέπουν! ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος πᾶσαι αἰ θωπεῖαι, πᾶσα ἡ φιλοξενία ἐξαντλεῖται εἰς τοὺς νεύληδας. Πολλάκις εἰς ἔρωσ, μία ἀφοσίωσις, μία τύχη, βίος ὀλόκληρος ἐξαρτᾶται ἀπὸ μιᾶς μετοικήσεως. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ παραλλαγή τῆς σκηνογραφίας δὲν παρουσιάζει πάντοτε ἡδύτητα, καὶ τότε τὸ παλῆδ σπῆτι παραμένει ὡς ἀνάμνησις πατρίδος ἐν γῆ ἑξορίας.

* *

Διὰ τὴν νεότητα ὁ Σεπτέμβριος εἶνε ὁ αὐστηρὸς κηδεμών, ὅστις ἀποσπῶν ἐκ τῆς θερινῆς ἀναπαύλας, ὀδηγεῖ ταύτην εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὴν μελέτην, εἰς τὸ καθῆκον. Εἰς τὸν νέον ἐπαρχιώτην, ὅστις ἐπειδὴ κατῶρθωσε νὰ πηδῆσῃ τὰς 4 Γυμνασιακὰς τάξεις, καθῆκον ἀπαραίτητον καὶ φιλοτιμίαν θεωρεῖ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς ἐπιστήμων, ὁ Σεπτέμβριος εἶνε ἡ βασιλεῖς τῶν οὐρανῶν. Ἐφ' ὅσον πλησιάζει, ἡ μέριμνα τῶν οἰκειῶν διπλασιάζεται πρὸς τὸν μετ' ὀλίγον ξενητευμένον των, καὶ τὸ χρυσοῦν ὄνειρον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου μεγαλύνεται, λαμπρύνεται ὡς ἡ σεληνὴ ὁρμημένη δι' ἀστρονομικὸν τηλεσκοπίου.— Ἰσπερον κατανατᾷ τὸ Πανεπιστήμιον ἀνιάρων, καὶ αἱ Ἀθῆναι ἀπελπιστικαί.— Ὁ μικρὸς μαθητὴς, πρὶν ἀρχίσῃ νὰ τὸν βασανίζῃ ἡ ἀγριότης τοῦ διδασκάλου, καὶ οἱ ἀνούσιοι κανόνες τῆς γραμματικῆς, ἀπολαμβάνει τὴν χάριν τῶν νέων ἀγορασθέντων βιβλίων του, κόπτει τὰς σελίδας των, ἢ χρυσοδένει αὐτά. Τῆς μαθητρίας ἡ γλῶσσα κόβει καὶ ράβει μέσα εἰς τὸ παραθναγωγεῖον μὲ τὰς νέας γνωριμίας της.

*

Ἡ κόρη ὀνειρεύεται τὸ χειμωνιάτικο φουστάνι, καὶ αἱ χελιδόνες τὴν προσεχῆ ἀναχώρησιν.

*

Ἄλλὰ δύο μεγάλας εὐεργεσίας παρέχεις εἰς ἡμᾶς, ὦ ἀττικὲ Σεπτέμβριε, ἢ, ὡς εὐαρεστήται ὁ λαὸς νὰ σε ἀποκαλῆ, *Σεπτέμβριε!* καὶ εἶσαι εὐτυχῆς, διότι μίαν μόνην παραλλαγήν ὑφίσταται τὸ ὄνομά σου, σὺ, εἰς τὴν ράχιν τοῦ ὀποίου δίκην ὄνου οἱ Ῥωμαῖοι ἐφόρτωναν τὰ αἴσχη των, μεταβαπτιζόντες σε διαδοχικῶς εἰς Τιβέριον, Γερμανικόν, Ἀντονίνον, Ἡράκλειον, Τάκιτον, πρὸς τιμὴν τῶν αὐτοκρατόρων των. Δύο μεγάλας εὐεργεσίας παρέχεις ἡμῖν: μᾶς ἀπαλλάσσεις ἀπὸ τὸ αὐγουστιάτικο δασκαλομάζωμα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὰς φωτεινὰς ἀκολασίας τῶν ἑλληνικῶν δραματικῶν θιάσων, ἀπὸ τὰς ἐγκληματικὰς ἀποπειράς κατὰ τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς καὶ γλώσσης, τῆς τελευταίας, κατ' ἐξαιρετικὴν ἐφέτος βουλήν τῆς μοίρας, ἀκουσθεῖσις καὶ ἀπὸ ἄρμενικῶν χειλέων ἐστὶ, ὀρθότερον ἴσως ἢ ὅσον ἀκούεται πολλὰκις ἀπὸ τοῦ στόματος ἐνίων ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἠθοποιῶν ἡμῶν.

* *

Ἄλλ' ὅπου βασιλεύει ὁ Σεπτέμβριος, εἶνε ἡ ἐξοχή: ἐκεῖ δὲν εἶνε οὔτε ὁ λόγιος νέος Σεπτέμβριος, οὔτε ὁ χυδαῖος *Σεπτέμβρις*: εἶνε ὁ χαριτωμένος *Τρυγητής*, ὁ παντὸς χρόνου καὶ τόπου τοῦς καλλιτέχνας καὶ ποιητὰς ἐμπνεύσας, καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ Χριστουπόλου καὶ Ραγκαβῆ τοῦς χορευτικοὺς στίχους. «Ἡ ἐξοχή εἶνε πλήρης ἀθήων καὶ μυστηριωδῶν θορόδων.» Ὁ ἥλιος πλησιάζει εἰς τὸ μεσουράνημα: ἐπὶ τῶν κλιμάτων κύπτουσιν οἱ τρυγῶντες ἐν εὐμερίμῳ βραδύτητι ἀπογομνούντες τῆς κλάδους ἀπὸ τῶν στιλπνῶν καὶ πακοιλόχρων βότρυν' στρατόπεδον ἀπὸ καλάθια παρατάσσεται, πληροῦται, κινεῖται, κενούται: σκιαδία πλατύγυρα προφυλάττουσι τὰς κεφαλὰς, καὶ ἀπὸ λευκῶν μανδουλίων ἐκφεύγουσι τὸ ἄκρον τῆς πλεξίδος, ἡ ἠλιοκαυμένη παρσία, καὶ ὁ εὐθυμος γέλως τῆς ἐργατίδος. Αἱ λευκαὶ καὶ πλάτανοι ἐξασκοῦσι τὴν φιλοξενίαν των ὑπὸ τὴν σκιάν των κοιμῶνται, ἀναπαύονται, τρώγουν, παίζουν. Ὁ λινὸς εἶνε ἔ-

AB'.

ΠΩΣ Ο ΓΕΡΟΚΑΤΣΙΚΑΣ ΔΙΕΔΡΑΜΑΤΙΣΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

— Ὅταν ὁ κακοανατεθραμμένος θυρωρὸς τοῦ μεγάρου Δεσιμαῖ μού ἐκλείσει τὴν θύραν, ἰνχώρησα βραδέως περιδιαβάζων, μὴ ἔχων τί καλλίτερον νὰ κάμω, πρὸς τὸ μέρος τῆς Θριαμβευτικῆς Ἀψίδος.

Ὅτε ἐνούκτωσε δὲν δύναμαι νὰ σὰς εἶπω ἀκριβῶς ποῦ εὐρισκόμην. Ἄν καὶ περιεπάτου βραδέως, εἶχον προχωρήσει πολὺ καὶ εὐρισκόμην ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐπανῆλθον καὶ ἐπειδὴ ἐπέινων εἰσῆλθον εἰς ξενοδοχεῖον καὶ ἐδεῖπνησα. Ὅτε ἐπανῆλθον εἰς τὸ Θριαμβευτικὸν Τόξον, ἦν ἐνδεκάτη ὥρα. Ἄν καὶ ἤμην μακρὰν τῆς κατοικίας μου δὲν ἠθέλησα νὰ ἐπιβῶ ἀμάξης σκεφθεὶς ὅτι κατὰ τὸν ὥραιον τοῦτον καιρὸν προτιμότερον νὰ ἐπανεέλθω πεζός.

Διῆλθον πρὸ τοῦ μεγάρου Δεσιμαῖ: ὑπῆρχε φῶς εἰς τὰ παράθυρα, ἀλλ' οὐδεὶς κρότος ἐντὸς τῆς οἰκίας. Ἐξηκολούθουν ἡσύχως τὸν δρόμον μου, ἀλλὰ φθάσας εἰς τὴν ἄκραν τῆς ὁδοῦ καὶ αἰσθανόμενος ὅτι ὀλίγον ἐκουράσθην ἐκάθισα ἐπὶ τινος θρανίου.

Ἐσήμανε μεσονύκτιον. Ἐνόησα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ βραδύνω περισσύτερον καὶ αἰσθανόμενος ὅτι ἐπαρκῶς ἀνεπαύθην, ἠγγέρθην, ὅπως ἐξακολουθήσω τὴν πορείαν μου.

Εὐθύς ἡ προσοχή μου διηγέρθη ὑπὸ γυναικὸς, ἥτις κατήρηχο τὴν ὁδὸν τρέχουσα: διῆλθε ταχέως πλησίον μου χωρὶς

— Ἡξέυρω τοῦτο, ἐγώ!

— Σὺ;

— Ἡ Ἐριέττη εἶναι τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πάτερ Μονῶ, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Βοσγιῶν.

Ὁ κόμης ἐστράφη ζωηρῶς πρὸς τὸν γέροντα.

— Καὶ ἰδοὺ ὅ,τι δὲν ἠθελήσατε νὰ μοι εἴπητε, εἶπε.

— Κύριε, ὑπάρχει καὶ ἄλλο τι, ἀπήντησεν ὁ Γεροκάτσικας.

— Λοιπὸν, κύριε μυστηριώδη, σὰς ἀφίνω μετὰ τῆς θυγατρὸς μου: ἔχω νὰ παρηγορήσω ἐπάνω ἕνα ἀπηλπισμένον.

— Περὶ τίνος λοιπὸν ὁμιλεῖτε, πάτερ μου;

— Περὶ τοῦ Ἰωάννου Σαμαράνδ.

— Εἶναι ἐδῶ;

— Εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

— Πηγαίνετε γρήγορα, πάτερ μου, πηγαίνετε γρήγορα νὰ εἴπητε αὐτῷ ὅτι ἡ Ἐριέττη ἀνευρέθη.

Ὁ κ. Βιολαῖν ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης καὶ ἀνέβη βραδέως εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον.

— Πάτερ Μονῶ, ὑπέλαβεν ἡ Σουσάννη, ἔχομεν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας: καθίσατε καὶ εἰπατέ μοι ταχέως ὅ,τι ἔχετε ἀκόμη νὰ μοι πληροφορήσητε.

Ὁ Γεροκάτσικας ἐκάθισεν ἐπὶ ἀνακλίντρον ἀπέναντι τῆς νεάνιδος καὶ διηγῆθη τὰ ἐξῆς.

τοίμος, και οί γυμνοί πόδες τῶν πατητῶν. Ὁ ἥλιος χωρεῖ ἐπὶ τὴν δύσιν· τὴν ἐργασίαν δικδέχεται ὁ χορὸς και τὸ ἄσμα, και οὕτω ἡρέμα ὑπὸ τὰς πνοάς τοῦ Σεπτεμβρίου, ἀθνήσκει τὸ θέρος, πλήρης καρπῶν, μετὴν συναίσθησιν ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του».

᾽Ουλοουλοῦ.

ΑΙ ΚΡΗΣΣΑΙ

(ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

(Συνέχεια ἴδε προη. φύλλον)

Ἄλλὰ τὸ Θέρισον δὲν ἔχει μόνον πολεμικὴν ἱστορίαν, δὲν παράγει μόνον ἀνδρείους, εἶνε ἢ κατ' ἐξοχὴν καλλιγύναικος κώμη τῆς Κρήτης. Ὅ,τι ἀλλαχοῦ εἶνε σπάνιον, ἐδῶ εἶνε συνηθέστατον, ἀλλαχοῦ βλέπεις καλὰς, ἐδῶ αὐτόχρομα καλλονὰς. Δὲν τὰς εἶδον ὅλας τὰς γυναῖκας τοῦ Θερίσου, ἀλλ' ὅσας εἶδον, μίαν, δύο, πέντε, δέκα, καμμία δὲν ἠδύνατο νὰ λεχθῆ ἄσχημος, μεταξὺ δὲ τούτων εἶπαι τινες, ὧν τὴν γλυκύτητα τῆς καλλονῆς, ἀγνοῶ ἂν ποτε φαντασία καλλιτέχνου ἀνεκάλυψεν ἐν τῷ ἰδανικῷ κόσμῳ, ὅπως ἀποτυπώσῃ αὐτὴν ἐν εἰκόνι, ἢ ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Δὲν λέγω διόλου ὑπερβολὴν. Γυναῖκες ἀρτιαὶ αἱ κόραι τοῦ Θερίσου, λεπτοφυεῖς μᾶλλον, ἢ ὡς ἐν Κρήτῃ τὰς ὀνομάζουσι *ψιλοκαμαμέναι*, ἀπηλλαγμέναι τοῦ περιττοῦ ἐκείνου ὄγκου, ὅστις ὑπὸ τῶν ὑλικωτέρων θεωρεῖται ὡς τὸ τέλειον τῆς καλλονῆς, ἔχουσι τὴν συμπάθειαν διακεχυμένην ἐν τῇ ὅλῃ φυσιογνωμίᾳ, τοσοῦτον ἐντελὴ ἀναλογίαν ἐν τοῖς χαρακτηριστικοῖς και κανονικότητι ἐν τῇ ὅλῃ κατασκευῇ, τὴν χάριν ἐν τῷ ὅλῳ παραστήματι, εἰς ἃ πρόσθετος ἀρρήτως γλυκεῖαν τινα και τρυφερὰν χροιάν ἐπικαλύπτουσαν τὸ ἐρυθρότερον πρόσωπον, ὥστε δύνασαι κάλλιστα, ἂν ρέπῃς πρὸς τὸ ἰδεῶδες, νὰ ρεμβάσῃς τερπνότατα πρὸ τῆς γλυκεῖας μορφῆς τῆς *Μαρίας* φερ'

εἰπεῖν, τῆς θελκτικωτέρας ταύτης κόρης τοῦ Θερίσου. Μέσα εἰς τὴν τερπνὴν ἐκείνην μικρὰν κοιλάδα, τὴν πανταχόθεν ὑπὸ βουνῶν περικυκλωμένην, ἐπὶ τῶν ράχων τῶν ὁποίων μόνῃ ἢ συμπαθῆς κυπάρισσος διηνεκῶς θάλλει, εἰς μέρος ὅπου ἢ ἀτμοσφαῖρα αἰωνίως μοσχοβολεῖ, ὅπου τὸ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς φάραγγος ἀναβλύζον δροσερὸν ὕδωρ, μόνον ὄρεξιν ὅπως τρώγῃς σοῦ γενναῖ, ὅπου ἢ συνηθετέρα τροφή τῶν ἀνθρώπων εἶνε τὸ γλυκύτατον, τὸ ἀδολώτατον γάλα, ἢ ἀνθρώπινος φύσις, μόνῃ, ἡσυχος, ἀνόθευτος ἀφεθείσα νὰ λειτουργῇ, ὑπὸ τὴν διηνεκὴ ἐντύπωσιν ποικίλων φυσικῶν καλλονῶν, μόνον ἀριστουργήματα ἦτο δυνατόν νὰ πλάττῃ.

Ἐπάρχουσι ἐν Κρήτῃ χωρία, ἐνθα μάτην θὰ προσπαθήσῃς νὰ ἴδῃς γυναῖκα· σοῦ κρύπτονται σὰν ἀγριοκάτσικα και μόνον τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν θὰ τὸ κατορθώσῃς· ἀλλὰ και τότε ἐξερχόμενοι, διαβαίνουσι πρὸ σοῦ φεύγουσαι σχεδὸν τροχάδην κρύπτονται τὰ πρόσωπά των ἢ μία ὀπισθεν τῆς ἄλλης. Εἶνε βεβαίως τοῦτο ὑπερεκχείλις αἰδοῦς. Εἰς τὸ Θέρισον συμβαίνει ὅπως τὸ ἐναντίον, και ὅταν πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐξήλθωμεν μέχρι τοῦ ποταμοῦ, ἐθαύμαζον βλέπων καθ' ὁδὸν τὰς παρθένους ἐπανερχομένας ἀπὸ τῆς πηγῆς και μετὰ πολλῆς τῆς χάριτος πρώτας ἀπευθυνούσας ἡμῖν τὸ σύνθηρος «*καλησπέρα*». Ἐν τούτοις και μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι διαφοραὶ· και ἐνῶ π.χ. ἐδῶ τὸ λάλον στόμα εὐθύμου κερσιίδος δὲν κουράζεται αἰωνίως φλυαροῦν νοστιμώτατα και ἀστεϊζόμενον, βλέπεις ἀλλαχοῦ καθημένην ἀπέναντί σου αἰδήμονα παρθένον, ἥτις μόλις ἐτόλμησε δειλῶς νὰ σοὶ τείνῃ τὴν ὑποπνέουσαν χεῖρά της και νὰ ἡμιανοῖξῃ τὰ τρυφερά της χεῖλη, ὅπως σὲ προσαγορεύσῃ. Νομίζεις ὅτι τὴν ἐνοχλεῖ τὸ ἐπισύρον τὰ βλέμματά σου κάλλος της.

Ἐχουσι και αἱ θυγατέρες τοῦ Θερίσου και ἐν γένει τῆς Κρήτης τὰς ἱστορίας των, τὰς ἱστορίας τοῦ φύλου των, φοβερὰς, πλήρεις ἐπεισοδίων δραματικῶν, ἐν οἷς εἰκονίζεται ἢ

βεβαίως νὰ με ἴδῃ. Φαντάσθητε τὴν ἐκπληξίν μου, δεσποινὶς Σουσάνα· διὰ τῆς λάμπειος τῶν φώτων εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν δεσποινίδα Δεσμμαίτζ.

Ἐδραμον κατόπιν της, ἀλλ' αὐτὴ ἔτρεχε ταχύτερον ἐμοῦ και δὲν θὰ ἠδύναμην νὰ τὴν προφθάσω, ἐὰν δὲν ἑσταμάτα, ὅπως ἀναγνωρίσῃ τὸν δρόμον.

Πλησιάσας τὴν ἐφώνησα διὰ τοῦ ὀνόματός της· ἐξέβαλε κραυγὴν φρίκης· ἀλλ' ὅσῳ μεγάλη και ἂν ἦτο ἡ ταραχὴ της με ἀνεγνώρισε.

— Σεῖς, σεῖς, σεῖς! εἶπε.

— Θεέ μου, μάλιστα, ἐγὼ εἶμαι, ὁ πάτερ Μονώ.

Εὐθὺς ἐνόησα ὅτι δὲν εὐρίσκετο εἰς τὴν φυσικὴν της κατάσταση, με παρετήρει μετὰ ταραχῆς, με ὀφθαλμοῦς ἐξηγριωμένους, ἐκπέποντας παράδοξον λάμπιν και ἔτρεμεν ἢ δυστυχῆς, ὡσεὶ ὑπῆρχε δριμύτατον ψῦχος.

— Πρὸς ποῖον μέρος εὐρίσκεται ὁ Σηκουάνας; ἠρώτησε.

— Διατί μοι ἀπευθύνεις τὴν ἐρώτησιν ταύτην;

— Θέλω νὰ ὑπάγω εἰς τὸν Σηκουάναν.

— Τί νὰ κάμῃς ἐκεῖ;

— Θέλω ν' ἀποθάνω!

Εἶχον ἤδη μαντεύσει τὴν ἰδέαν της. Λαβὼν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς ἑσυρα πρὸς παρακείμενόν τι θρανίον και τὴν ἠνάγκασα νὰ καθίσῃ. Τότε ἤρχισα νὰ ἐκφωνῶ εἰς αὐτὴν λόγον. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ὅτι τῇ εἶπον, ἀλλὰ τῇ ὠμίλησα τὸσα

διὰ τὴν ἡμετέρα της, διὰ σὰς δεσποινὶς Σουσάνα, διὰ τὸ Βωκοῦρ, ὥστε τελευταῖον διερράγη εἰς δάκρυα.

Ἀμέσως, δεσποινὶς Σουσάνα, ὁ λόγος μου παρήγαγεν ἀποτέλεσμα. Ὁ κ. ἐρηπέριος τοῦ Βλαινκοῦρ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἶπῃ τὸσα.

Ἀφοῦ ἢ δυστυχῆς μικρὰ ἐκλαυσε, προέτεινα νὰ τὴν ὀδηγήσω εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Δεσμμαίτζ.

— Ποτὲ, ποτὲ! ἀνέκραξε.

Καταληφθεῖσα αἴφνης ὑπὸ φόβου ἤρξατο τρέμουσα και εἶδον τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐμελλε νὰ με διαφύγῃ.

Τότε μοι ἐπῆλθε μία ἰδέα.

— Θέλετε νὰ ἔλθῃτε εἰς τὴν οἰκίαν μου; τῇ εἶπον.

— Εἰς τὴν οἰκίαν σας εἶπεν.

— Μάλιστα εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον, εἰς τὸ ὅποιον μένω.

Αὕτη ἠγέρθη.

— Ἄς ὑπάγωμεν! εἶπεν.

Ἐλαβε τὸν βραχίονά μου και ἐκινήσαμεν. Ἄλλὰ ἠνόησα ἐκ τοῦ τοῦ τρόπου μετὰ τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο ἐπ' ἐμοῦ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ περιπατήσῃ ἕως ἐκεῖ.

Ἄμαξά τις διῆλθε και τὴν ἑσταμάτησα.

Ἐπιβάντες τῆς ἀμάξης ἐφθάσαμεν μετ' ὀλίγον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Βοσγίων.

— Πῶς γίνεται νὰ εὐρίσκεσθε ἐδῶ; ἠρώτησεν ἀποτόμως.

Τῇ εἶπον τὸν λόγον τῆς εἰς Παρισίους ἀρίξεώς μου.

αίωνία πάλη τοῦ αἰσθήματος τῆς τιμῆς πρὸς τὴν κτηνωδίαν τοῦ μουσουλμάνου, πάλη τρομερὰ, ἀπελπίζουσα, ἥτις δύο μόνον ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα, τὴν ἀτιμίαν ἢ τὸν ὀδυνηρότερον θάνατον. Ὁμιλος ὀργιαζόντων μουσουλμάνων ἐκραιπάλει ἐν τῇ αὐτῇ καφενεῖου τινος ἐκ τῆς ἀπέναντι οἰκίας τοῦ μαῦ νὰ ἐξέλθῃ χριστιανὸς τις, τί ἐστοίχιζεν εἰς τὸν τοῦρκον νὰ τὸν φονεύσῃ; ἀφοῦ τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα αὕτη, ἡ ὄρεξις αὕτη, διατί νὰ μὴ τὴν ἐκπληρώσῃ; Καὶ σκοπεύων τὸν ἐρριπτε νεκρόν. Οἱ θρήνοι καὶ οἱ κοπετοὶ ἀντήχουν τότε ἐντὸς τῆς οἰκίας, ἐνῶ δὲ οἱ γείτονες ἐσπευδον νὰ παρηγορήσωσι τὴν ἀπορρακισθεῖσαν οἰκογένειαν, τὰ θηρία, ὡς εἰ μὴδὲν ἐγένετο, ἐξηκολούθουν ἄδοντα ἀσέμνως τὸ σῆμα ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δίστιχον,

Ἄστροπελέκι καὶ φωτιά ἴσθ' ἡ γῆρα, ἴστα παιδιὰ τῆς,
οὔλοι νὰ τρέξουν ἴσθ' ἡ φωτιά καὶ ἡμεῖς ἴσθ' ἡ κοπελιά τῆς.
δεικνύοντα ὅτι ὁ φονευθεὶς δὲν ἦτο τὸ τελευταῖον θῦμα των,
ἀλλ' ὅτι εἰς τὴν κόρην ἀπέβλεπον ἦδη.

Σήμερον ἡ κόρη τῆς Κρήτης δὲν φοβεῖται πλέον τοὺς ἀγάδες· δύναται ἀμέριμος νὰ βόσκη τὰ ἀρνάκια τῆς εἰς τὸ λειβάδι, δύναται ἄφοβος νὰ μεταβαῖνῃ εἰς τὴν πηγήν πρὸς ὕδρευσιν καὶ ἡσυχος νὰ καταβαῖνῃ εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ πλύνῃ, ἀσφαλῆς δὲ νὰ τρέχῃ μετὰ τῆς φίλης καὶ συντρόφου τῆς εἰς τοὺς ἀγρούς πρὸς εὐρεσιν χόρτων, χωρὶς νὰ φοβῆται ὅτι βέβηλος ὀφθαλμὸς θὰ τολμήσῃ πονήρως νὰ ἀτενίσῃ αὐτήν.

Αἰσθάνεται ὅτι τρυφερῶς ἀγρυπνεῖ ἐπ' αὐτὴν τὸ ὄμμα φιλοστόργου πατρὸς, ὁ στιβαρὸς βραχίων περιληγμένου ἀδελφοῦ ἢ ποθεινοῦ μνηστῆρος. Πικρὰ πείρα ἐδίδαξε τὸν μουσουλμάνον πόσον ἀκριβὰ τῷ στοιχίζῃ λάγνος ἀπόπειρα καθ' Ἑλληνίδος, διερχόμενος δὲ πρὸ αὐτῆς στρέφει ἀλλαχού τὸ βλέμμα του, προσποιούμενος ὅτι οὐδὲν βλέπει. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε σπάνιον, ὡσάντις καλὴ τις παρθένος ἐν πανηγύρει ἢ χαρὰ τρώσῃ τὴν καρδίαν νεανίου, καὶ ἐλπίς ὅτι θὰ τῷ δοθῇ δὲν ὑπάρχει, νὰ ἐκστρατεύῃ χωρὶον ὀλόκληρον πρὸς ἀπα-

γωγὴν ταύτης εἴτε ἐκκυσίαν εἴτε ἀκουσίαν, καὶ τὸ ἄλλο χωρὶον νὰ ἀντεπεξέρχεται ὅπως ἀανάβῃ αὐτὴν καὶ νὰ συγκροτοῦνται αὐτόχρημα μάχαι ὀμηρικαὶ χάριν μιᾶς Ἑλένης. Τὸ ἔθιμον τοῦτο εἶνε συνηθέστατον ἐν Κρήτῃ, ἐνθυμούμαι δὲ, ὅτε ποτε ἐγένετο λόγος ἐν τῇ Συνελεύσει νὰ ληφθῇ νομοθετικὸν τι μέτρον κατ' αὐτοῦ, γενικὴ ἡγήθη κατακραυγὴ καὶ ἐδέησε νὰ ἀφεθῇ κατὰ μέρος πᾶσα περὶ τούτου συζήτησις.

Ἡ κρατοῦσα ἐντύπωσις ἦν ἀποκομιζέσαι ἐκ παντὸς πυρποληθέντος ἐν τῇ ἐπαναστάσει τοῦ 1866 κρητικοῦ χωρίου εἶνε ὅτι ἐκτίσθη ἐκ τοῦ προχείρου. Καὶ πράγματι, ἀνακαινισθὲν ἐν ἐποχῇ τελείας ἐξαντλήσεως καὶ ὑπὸ περιστάσεις αἰτινες οὐδεμίαν παρεῖχον βεβαιότητα ὅτι ἡ τότε κατάστασις τῆς Κρήτης θὰ ἦτο μόνιμος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κτισθῇ ἢ ἐκ τοῦ προχείρου. Ἐν τούτοις καὶ ὑπὸ τὴν ταπεινότεραν στέγην καὶ ὑπὸ τὸν πενιχρότερον οἶκον ἂν εἰσέλθῃς θὰ ἴδῃς λάμπουσαν τὴν καθαριότητα καὶ βασιλεύουσαν τὴν τάξιν· διότι ἡ Κρήσσα, *ροικακυρὰ* καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν σημασίαν θαυμασίως κατορθοῖ νὰ ἀποτυπώσῃ τὰ δύο ταῦτα ἐν παντὶ τοῦ οἴκου τῆς. Πολλάκις ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἰσόγαιον, εὐτελεστάτου ἐξωτερικοῦ, γρησιμεύει καὶ ὡς κοιτῶν καὶ ὡς ἐστιατόριον καὶ ὡς αἶθουσα ὑποδοχῆς καὶ ὡς δωμάτιον ἀναπαύσεως καὶ ὡς δωμάτιον ἐργασίας. Καὶ ὁμῶς βλέπων εἰς τὴν ἐνδοτέραν αὐτοῦ γωνίαν τὴν κλίνην μετὰ τὰ καταλευκὰ τῆς σινδόνια, μετὰ τὰ περίξ κρεμάμενα φορέματα, δὲν δύνασαι νὰ ἐμποδίσῃς τὸ νὰ σχηματισθῇ ἐν σοὶ ἀνεπαίσθητος ἢ ἐντύπωσις ὅτι ἡ γωνία ἐκείνη ἀποτελεῖ ἐν τι ἰδιαιτέρον, ὅπως κεχωρισμένον ἀπὸ τὴν παραπέρα εἰς ἄλλην γωνίαν θεθειμένη κυκλοτερῆ τράπεζαν ἥτις καὶ αὕτη εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐκεῖ ἰσταμένη, οὐδεμίαν φαίνεται ἔχουσα συνάφειαν μετὰ ἄλλα τοῦ οἴκου μέρη, διότι οὐδεὶς πηγαινὶ νὰ τὴν ἐνοχλήσῃ ποτὲ πρὸ τῆς ὠρισμένης ὥρας τοῦ

- Πότε θὰ ἐπιστρέψῃτε εἰς Βλαikoῦρ;
- Ἐσκεπτόμην ν' ἀναχωρήσω ἐκ Παρισίων σήμερον.
- Διατί νὰ βραδύνῃτε τὴν ἀναχώρησίν σας;
- Ἐὰν δὲν ἀναχωρῶ σήμερον Ἐρριέττη πράττω τοῦτο διὰ σᾶς.

— Λοιπὸν, πάτερ Μονῶ, δι' ἐμὲ πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς σήμερον μετὰ τὴν πρώτην ἀμαξοστοιχίαν.

— Δὲν καταλαμβάνω.

Αὕτη προσέθεσε.

- Ὅα μὲ παραλάβητε μαζί σας.
- Ὅα σᾶς παραλάβω;
- Μάλιστα, εἶπε μετ' ἀποφάσεως.
- Εἰς Βακοῦρ; Ἄλλ' ἡ κυρία βαρόνη δὲν εἶναι ἐκεῖ.
- Δὲν θέλω νὰ ὑπάγω εἰς Βακοῦρ.
- Ποῦ λοιπὸν θέλετε νὰ ὑπάγητε;
- Εἰς Ἐπινάλ, ὅπου θὰ μὲ ἀφήσητε.
- Καὶ τί θὰ κάμητε εἰς Ἐπινάλ;
- Ὑπάρχει ἐκεῖ μονὴ ἀδελφῶν δομινικανῶν, θὰ καταφύγω ἐκεῖ.

Πρὸς στιγμὴν ἐνόησα ὅτι ἦτο παράφρων.

Δὲν ἐτόλμων πλέον νὰ τῇ ὀμιλήσω καὶ ἔμενον καὶ ἐγὼ ἀκίνητος ἐπὶ τῆς καθέκλας μου φοβούμενος μὴ ποιήσω τὸν ἐλάχιστον κρότον.

Ἡ δεσποινὶς ἔμεινεν ἐξηπλωμένη κατὰ τὸ ἦμισυ ἐπὶ ἀνα-

κλίντρον, ἐγὼ δὲ ἐκαθήμην ἐπὶ καθέκλας στριζόμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὅτε ἐξύπνησα, ἦν ἡμέρα. Ἡ Ἐρριέττη ἦν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον πλησιάσας ἐλαφρῶς εἶδον ὅτι ἐκοιμᾶτο βαθύτατον ὕπνον. Ἡ κόπως εἶχε κατευνάσει τὴν ταραχὴν τῆς.

Τότε ἤρχισα νὰ σκέπτομαι περὶ τοῦ πρακτέου. Ἀναλογισθεὶς ὑμᾶς, δεσποινὶς Σουσάνα, ἐσκέφθην ἀμέσως νὰ ἔλθω νὰ σᾶς εὐρω καὶ νὰ σᾶς ἀφηγηθῶ τὸ γεγονός, νὰ σᾶς γνωστοποιήσω τὴν ἀμνηχανίαν μου καὶ νὰ ζητήσω τὴν συμβουλήν σας.

— Οὐδέποτε ἐνεπνεύσθητε καλλίτερον, πάτερ Μονῶ, εἶπεν ἡ Σουσάνα.

— Λοιπὸν ἐλαφρότατα, χωρὶς νὰ κάμω θορυβὸν καὶ τὴν ξυπνήσω, ἐξῆλθον τοῦ δωματίου, ἐκλείσα τὴν θύραν ἀσφαλῶς καὶ παρέλαβον μετ' ἐμαυτοῦ τὴν κλεῖδα.

— Ὅστε ἡ δεσποινὶς Δεσιμαίξ εἶναι τὴν στιγμὴν ταύτην αἰχμάλωτός σας!

— Ὅπως τὸ λέγετε, δεσποινὶς.

— Πάτερ Μονῶ, ὅτι ἐπράξατε εἶναι καλὸν κάλλιστον. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου ἐσπινθηροβόλουν.

— Λοιπὸν δεσποινὶς Σουσάνα, εἴσθε εὐχαριστημένη;

— Μάλιστα εὐχαριστημένη, πάτερ Μονῶ, κατατεθειμένη, εὐτυχῆς.

— Τί μοι συμβουλευέστε τώρα, δεσποινὶς; Τί ὀφείλω νὰ πράξω;